

**اظهار نظر کارشناسی درباره:**  
**« طرح تسری فوق‌العاده خاص کارمندان سازمان زندان‌ها و اقدامات  
تأمینی و تربیتی کشور به کارکنان اداری قوه قضائیه »**

**مقدمه**

مجلس شورای اسلامی با تصویب «قانون فوق‌العاده خاص کارمندان سازمان‌های پزشکی قانونی و انتقال خون ایران مصوب ۱۳۹۰/۲/۴» و همچنین «قانون تسری فوق‌العاده خاص کارمندان سازمان‌های پزشکی قانونی و انتقال خون ایران به کارمندان سازمان دامپزشکی کشور و سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۱۹» میزان وجوه ماهیانه قابل پرداخت به کارکنان سازمان‌های مذکور را به‌نحوی بی‌سابقه و غیرمتعارف حتی تا میزان بیش از سه برابر افزایش داده است.<sup>۱</sup> این در حالی است که به‌نظر می‌رسد به‌علت محدودیت منابع مالی، اعمال فوق‌العاده خاص سازمان زندان‌ها، سال‌ها پس از تصویب این قانون، همچنان معطل مانده و حتی در جزء دوم بند «و» تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۰ نیز حداقل بخشی از منابع لازم برای اجرای این قانون از محل واگذاری اموال و شرکت‌های دولتی تأمین شده که به‌علت ناپایداری منابع مورد نظر و همچنین عدم امکان نقدشوندگی آنها با توجه به وضعیت بازار بورس، عملاً تأمین منابع لازم برای اجرای این قانون در هاله‌ای از ابهام قرار دارد. همچنین مصوبات فوق‌الذکر ضمن ایجاد مطالباتی در سازمان‌های مشابه برای بهره‌مندی از فوق‌العاده خاص مدنظر، باعث شد طرح‌های دیگری نیز به شرح جدول زیر در دستور کار مجلس قرار گیرند.

**جدول ۱. فهرست طرح‌های مرتبط با تسری فوق‌العاده خاص به کارکنان سازمان‌ها**

ردیف	عنوان طرح	تاریخ	شماره ثبت	نتیجه
۱	طرح تسری قانون فوق‌العاده خاص کارمندان سازمان‌های پزشکی قانونی کشور و انتقال خون ایران به کارمندان سازمان بهزیستی کشور	۱۳۹۱	۶۷۳ (دوره هشتم)	مسکوت
۲	طرح تسری قانون فوق‌العاده خاص کارمندان سازمان‌های پزشکی قانونی کشور و انتقال خون ایران به کارمندان مؤسسه تحقیقات واکسن و سرم‌سازی رازی	۱۳۹۱	۱۸۴ (دوره نهم)	مسکوت
۳	طرح تسری قانون فوق‌العاده خاص کارمندان سازمان‌های پزشکی قانونی کشور و انتقال خون ایران به کارمندان سازمان بهزیستی کشور	۱۳۹۱	۱۸۵ (دوره نهم)	مسکوت
۴	طرح تسری قانون فوق‌العاده خاص کارمندان سازمان‌های پزشکی قانونی کشور به کارمندان دادگستری جمهوری اسلامی ایران و سازمان‌های تابع آن	۱۳۹۱	۲۰۷ (دوره نهم)	مسکوت
۵	طرح تسری قانون فوق‌العاده خاص کارمندان سازمان‌های پزشکی قانونی و انتقال خون به کارمندان سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای	۱۳۹۲	۳۷۲ (دوره نهم)	مسکوت
۶	طرح تسری فوق‌العاده خاص کارمندان سازمان‌های پزشکی قانونی، انتقال خون ایران، دامپزشکی و زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور به کارکنان سازمان بازرسی	۱۳۹۹	۴۵۷ (دوره یازدهم)	در صف انتظار بررسی در کمیسیون اجتماعی
۷	طرح تسری فوق‌العاده خاص کارمندان سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور به کارکنان اداری قوه قضائیه (طرح حاضر)	۱۴۰۰	۴۵۹ (دوره یازدهم)	بررسی در کمیسیون اجتماعی مجلس

مشخصات طرح

دوره یازدهم - سال اول

شماره ثبت:

۴۵۹

شماره چاپ:

تاریخ چاپ:

معاونت: رصد و مطالعات

مدیریت

سایر معاونت‌ها:

معاونت مطالعات بخش

عمومی

معاونت مطالعات حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۹۰۱۷۶۳۷

تاریخ انتشار:

۱۴۰۰/۵/۱۷



۱. اظهار نظر کارشناسی مرکز پژوهش‌های مجلس درباره: «طرح تسری قانون فوق‌العاده خاص کارمندان سازمان‌های پزشکی قانونی و انتقال خون به کارمندان سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای» (۱۳۹۲).

در این امتداد طرح حاضر نیز، که به امضای ۵۷ نفر از نمایندگان محترم رسیده، درصدد تسری این فوق‌العاده خاص به کارکنان اداری قوه قضائیه است. از منظر نگارندگان طرح حاضر سختی و حساسیت کار این کارکنان، حقوق بسیار ناچیز ایشان و همچنین تعداد زیاد ارباب رجوع آنها از جمله دلایل توجیهی لزوم تسری این فوق‌العاده خاص به کارکنان اداری قوه قضائیه به‌شمار می‌آید. در ادامه به ارزیابی طرح حاضر پرداخته می‌شود.

## ارزیابی

۱. یکی از مهم‌ترین اهداف تدوین و تصویب قانون مدیریت خدمات کشوری، به‌عنوان جامع‌ترین سند قانونی کشور در حوزه امور اداری و استخدامی، سامان‌دهی قوانین و مقررات پراکنده این حوزه، از جمله حقوق و مزایا، بوده است. بر این اساس تصویب قوانین موردی نظیر طرح حاضر، تضعیف منطق طراحی و کاهش کارآمدی قانون مدیریت خدمات کشوری را در پی خواهد داشت. به‌عبارت دیگر تصویب قانونی درخصوص پرداخت فوق‌العاده خاص به یک دسته از کارکنان، باعث خدشه‌دار شدن ویژگی «عام بودن» این قانون شده<sup>۱</sup> و با هدف سامان‌دهی بخشی، سامان کلی نظام حقوق و دستمزد کشور تضعیف خواهد شد.

۲. عنوان طرح حاضر تسری فوق‌العاده خاص سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور به کارکنان اداری قوه قضائیه است در حالی که فوق‌العاده خاص در نظر گرفته شده برای کارکنان اداری قوه قضائیه در طرح حاضر با فوق‌العاده خاص منظور شده برای سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور متفاوت بوده و از این‌رو میان عنوان و محتوای طرح حاضر تطابق لازم وجود ندارد. به‌عنوان مثال در طرح حاضر ضرایب فوق‌العاده خاص امتیاز شغل و شاغل کارکنان با مدرک تحصیلی دکتری، کارشناسی ارشد و کارشناسی به میزان ۳ و این ضریب برای کارکنان با مدارک تحصیلی پایین‌تر به میزان ۲/۵ در نظر گرفته شده در حالی که ضرایب فوق‌العاده خاص امتیاز شغل و شاغل کارکنان سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، بسته به نوع کار و مدرک تحصیلی ایشان از ۱/۵ تا ۴ در نظر گرفته شده است.

۳. با توجه به اینکه کارکنان سازمان پزشکی قانونی کشور و سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، که سابقاً از فوق‌العاده خاص بهره‌مند بوده‌اند، نیز کارکنان اداری قوه قضائیه محسوب می‌شوند و نظر به تفاوت فوق‌العاده خاص آنها و فوق‌العاده خاص مطرح شده در طرح حاضر و با عنایت به اینکه مزایای برخی از کارکنان اداری قوه قضائیه در فوق‌العاده خاص سازمان زندان‌ها بیشتر بوده و مزایای برخی دیگر در فوق‌العاده خاص طرح حاضر بیشتر خواهد بود، بنابراین با توجه به ابهام موجود در دامنه شمول طرح حاضر ممکن است اختلافاتی در این زمینه پدید آمده و از این‌رو لازم است دامنه شمول طرح حاضر به‌صورت دقیق مشخص شود. به‌عنوان مثال فوق‌العاده طرح حاضر مشمول ماده (۱۰۶) قانون مدیریت خدمات کشوری بوده و در کسور و حقوق بازنشستگی مدنظر قرار خواهد گرفت. در حالی که فوق‌العاده سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی مشمول ماده (۱۰۶) قانون مدیریت خدمات کشوری نبوده و در کسور و حقوق بازنشستگی محاسبه نخواهد شد.

۴. بخشی از مقدمه طرح حاضر به بیان دلایل توجیهی ناظر بر لزوم تسری فوق‌العاده مدنظر به کارمندان دادگستری اشاره می‌کند در حالی که بنابر تصریح متن ماده‌واحد طرح حاضر تسری فوق‌العاده مدنظر ناظر بر کارکنان اداری قوه قضائیه، سازمان‌ها و دستگاه‌های

۱. اظهارنظر کارشناسی مرکز پژوهش‌های مجلس درباره: «طرح تسری قانون فوق‌العاده خاص کارمندان سازمان‌های پزشکی قانونی و انتقال خون به کارمندان سازمان آموزش فنی‌وحرفه‌ای» (۱۳۹۲).

تابعه بوده و این کارکنان شامل طیف وسیعی از کارکنان دادگستری، سازمان بازرسی، روزنامه رسمی، دیوان عدالت اداری، دانشگاه علوم قضایی، سازمان ثبت اسناد و املاک و... می‌شوند. بنابراین به نظر می‌رسد دلایل توجیهی طرح حاضر، ناظر بر بخشی از کارکنان اداری قوه قضائیه بوده و با دامنه شمول مطرح شده در این طرح تناسب ندارد.

۵. در مقدمه طرح حاضر به سختی کار بیش از حد و تعدد مراجعات عمومی به کارکنان قوه قضائیه و همچنین کافی نبودن حقوق ایشان برای تأمین حداقل معیشت به‌عنوان دلایل توجیهی پرداخت فوق‌العاده خاص پیشنهادی اشاره شده است. این در حالی است که تمامی مشاغل عمومی کشور دارای شرایط و اقتضات و سختی‌های خاص خود بوده و تصویب چنین طرح‌هایی باعث شکل‌گیری مطالباتی برای سایر کارکنان بخش عمومی برای تسری این فوق‌العاده‌ها به آنها خواهد شد و در نهایت شکل‌گیری توقع مساعدت مشابه به‌صورت سلسله‌وار بخش عمده‌ای از نظام اداری کشور را در بر خواهد گرفت. این در حالی است که مطابق بند «۳» ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری «فوق‌العاده سختی کار و کار در محیط‌های غیرمتعارف» به‌صورت مستمر برای همه مشمولین این قانون، از جمله کارکنان اداری قوه قضائیه، قابل پرداخت است. همچنین توجه به این نکته ضروری است که در صورت تصویب فوق‌العاده موضوع طرح حاضر و شکل‌گیری مطالبات عمومی از سوی سایر کارکنان بخش عمومی با عنایت به محدودیت منابع بودجه عمومی کشور، امکان اجابت مطالبات سایر کارکنان نظام اداری مشروط به تعمیق وضعیت کسری بودجه و تشدید بدهی عمومی کشور و یا شکل‌گیری تورم افسارگسیخته بوده و از سوی دیگر عدم اجابت مطالبات ایشان، تشدید نارضایتی موجود و همچنین گسترش بستر شکل‌گیری فساد را به‌همراه خواهد داشت.

۶. در صورت تصویب طرح حاضر و تسری فوق‌العاده مدنظر به کارکنان اداری قوه قضائیه، نسبت تفاوت میان حقوق و مزایای کارکنان اداری و قضات قوه قضائیه به‌طور قابل توجهی تغییر پیدا کرده و حتی به‌نظر می‌رسد در مواردی حقوق و مزایای برخی از کارکنان اداری از برخی قضات نیز بیشتر خواهد شد. بر این اساس نه تنها در نظام حاکم بر حقوق و دستمزد سایر قوا، بلکه در نظام حقوق و دستمزد قوه قضائیه نیز اختلال ایجاد شده و مطالبات قضات مبنی بر لزوم افزایش حقوق و مزایای ایشان تشدید خواهد شد.

۷. هر چند دلایل توجیهی مطرح شده در طرح حاضر محل تردید جدی است، اما فارغ از میزان استحکام این دلایل و حتی با فرض پذیرش آنها، به‌نظر می‌رسد میزان فوق‌العاده خاص پیشنهادی بسیار زیاد و غیرمنطقی بوده و اساساً تناسبی با دلایل توجیهی مطرح شده ندارد. مطابق محاسبات صورت گرفته میزان فوق‌العاده خاص پیشنهادی طرح حاضر برای افراد با سطوح تحصیلات گوناگون و با فرض ۱۶ سال سابقه به شرح جدول زیر است.

جدول ۲. محاسبه فوق‌العاده خاص موضوع طرح حاضر به تفکیک مدارک تحصیلی (مبالغ به تومان)

مدرك تحصیلی	امتیاز حق شغل	امتیاز حق شاغل	جمع امتیاز حق شغل و شاغل	مجموع حق شغل و شاغل	ضریب فوق‌العاده خاص	فوق‌العاده خاص
دکتر	۷۲۰۰	۵۴۰۰	۱۲۶۰۰	۳۸۴۰۴۸۰	۳/۰	۱۱۵۲۱۴۴۰
کارشناسی ارشد	۶۹۰۰	۵۱۷۵	۱۲۰۷۵	۳۶۸۰۴۶۰	۳/۰	۱۱۰۴۱۳۸۰
کارشناسی	۶۶۰۰	۴۶۸۶	۱۱۲۸۶	۳۴۳۹۹۷۲٫۸	۳/۰	۱۰۳۱۹۹۱۸٫۴
فوق دیپلم	۶۳۰۰	۳۸۴۳	۱۰۱۴۳	۳۰۹۱۵۸۶٫۴	۲/۵	۷۷۲۸۹۶۶
دیپلم	۶۰۰۰	۳۱۵۰	۹۱۵۰	۲۷۸۸۹۲۰	۲/۵	۶۹۷۲۳۰۰
زیر دیپلم	۵۷۰۰	۳۱۵۰	۸۸۵۰	۲۶۹۷۴۸۰	۲/۵	۶۷۴۳۷۰۰

همان‌طور که در جدول فوق مشاهده می‌شود به‌موجب تصویب این طرح میانگین میزان فوق‌العاده خاص پرداختی به کارکنان اداری قوه قضائیه با ۱۶ سال سابقه و با مدارک تحصیلی مختلف، حدود ۹ میلیون تومان خواهد بود که این رقم با توجه به میزان حقوق و مزایای پرداختی به کارکنان بخش عمومی کشور به‌هیچ‌وجه منصفانه و عادلانه نبوده و همان‌طور که اشاره شد تبعات نامطلوب متعددی به‌همراه خواهد داشت. بنابراین به‌نظر می‌رسد میزان فوق‌العاده خاص در نظر گرفته شده برای کارکنان اداری قوه قضائیه مغایر بند «۹» اصل سوم (۳) قانون اساسی مبنی بر رفع تبعیضات ناروا و بند «۱۰» این اصل مبنی بر ایجاد نظام اداری صحیح بوده و همچنین مغایر بند ششم سیاست‌های کلی نظام اداری مبنی بر رعایت عدالت در نظام پرداخت و جبران خدمات است.

۸. مطابق تبصره «۳» طرح حاضر، فوق‌العاده خاص مدنظر در این طرح مشمول ماده (۱۰۶) قانون مدیریت خدمات کشوری شده و از این‌رو در محاسبات کسور بازنشستگی و محاسبه حقوق بازنشستگی کارکنان اداری قوه قضائیه اعمال خواهد شد. بنابراین در صورت تصویب طرح حاضر در آینده شکاف عمیق و قابل توجهی میان حقوق و مزایای بازنشستگان اداری قوه قضائیه ایجاد خواهد شد و این مسئله نیز مصداق واضحی از تبعیض ناروا بوده و نارضایتی بازنشستگان اداری قوه قضائیه و شکل‌گیری مطالباتی درخصوص لزوم همسان‌سازی حقوق و مزایای این بازنشستگان را به‌همراه خواهد داشت. این در حالی است که در شرایط کنونی هرگونه تحمیل بار مالی جدید به صندوق‌های بازنشستگی کشور، تعمیق بحران عدم تعادل منابع و مصارف این صندوق‌ها را در پی خواهد داشت.

۹. با توجه به اینکه مطابق ماده (۸۲) قانون برنامه ششم توسعه، مستمری بازنشستگان برای کلیه بیمه‌شدگان صندوق‌های بازنشستگی بر مبنای میانگین دریافتی دارای کسور بازنشستگی دو سال آخر محاسبه می‌شود، بنابراین با عنایت به شمول فوق‌العاده خاص طرح حاضر در ماده (۱۰۶) قانون مدیریت خدمات کشوری، در صورت تصویب این طرح، بار مالی قابل توجهی به صندوق‌های بازنشستگی تحمیل می‌شود که درخصوص صندوق‌های بازنشستگی دولتی مغایر اصل هفتادوپنجم (۷۵) قانون اساسی و درخصوص صندوق‌های بازنشستگی غیردولتی مغایر شرع و اصل چهارم (۴۰) قانون اساسی مبنی بر نفی اضرار به غیر است.

۱۰. مطابق تبصره «۳» ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه، دولت مکلف به تدوین سازوکاری در نظامات پرداخت و مزایا بوده که براساس آن اختلاف حقوق و مزایای بین مقامات، رؤسا، مدیران و کارکنان موضوع این ماده در مشاغل مشابه و شرایط مشابه در هر صورت از ۲۰ درصد تجاوز نکند. این در حالی است که در صورت تصویب نهایی طرح حاضر، اختلاف حقوق و مزایای کارکنان اداری قوه قضائیه با بسیاری از کارکنان مشابه در سایر قوا فراتر از ۲۰ درصد شده و از این‌رو مغایر تبصره «۳» ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه خواهد بود. بنابراین براساس ماده (۱۸۱) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس مبنی بر لزوم رأی دوسوم نمایندگان برای اصلاح برنامه توسعه در دیگر طرح‌ها و لوایح، تصویب طرح حاضر نیازمند رأی دوسوم نمایندگان خواهد بود.

۱۱. تبصره «۲» طرح حاضر مبنی بر فرصت ۳ ساله قوه قضائیه برای اجرای این قانون، ابهام داشته و به‌نظر می‌رسد مغایر جزء «۳» بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری و بند «۱۳» سیاست‌های کلی نظام اداری است. به‌عنوان مثال آیا مراد از حکم مذکور لزوم افزایش تدریجی حقوق و مزایای کل کارکنان اداری قوه قضائیه طی ۳ سال بوده یا اینکه بخشی از این کارکنان در سال اول، بخشی دیگر در سال دوم و در نهایت مابقی در سال سوم مشمول کل فوق‌العاده خاص مدنظر خواهند شد؟

۱۲. همان‌طور که اشاره شد میزان فوق‌العاده خاص در نظر گرفته شده در طرح حاضر بسیار زیاد بوده و از این‌رو بار مالی حاصل از آن نیز قابل توجه ارزیابی می‌شود. در جدول زیر بار مالی طرح حاضر تخمین زده شده است.

### جدول ۳. تخمین بار مالی طرح حاضر

(مبالغ به تومان)

مدرک تحصیلی	تعداد کل کارکنان قوه قضائیه <sup>۱</sup>	تخمین تعداد کارکنان مشمول طرح حاضر <sup>۲</sup>	فوق العاده خاص (مستخرج از جدول ۲)	تخمین بار مالی ماهنامه طرح حاضر	تخمین بار مالی طرح حاضر
دکتری	۱۴۲۶	۱۸۰	۱۱۵۲۱۴۴۰	۲۰۷۳۸۵۹۲۰۰	۲۴۸۸۶۳۱۰۴۰۰
کارشناسی ارشد	۲۰۱۴۴	۱۳۷۴۱	۱۱۰۴۱۳۸۰	۱۵۱۷۱۹۶۰۲۵۸۰	۱۸۲۰۶۳۵۲۳۰۹۶۰
کارشناسی	۴۴۷۸۲	۲۶۸۰۱	۱۰۳۱۹۹۱۸,۴	۲۷۶۵۸۴۱۳۳۰۳۸,۴	۳۳۱۹۰۰۹۵۹۶۴۶۰,۸
فوق دیپلم	۶۶۶۳	۳۵۴۰	۷۷۲۸۹۶۶	۲۷۳۶۰۵۳۹۶۴۰	۳۲۸۳۲۶۴۷۵۶۸۰
دیپلم	۱۱۳۰۲	۵۸۷۱	۶۹۷۲۳۰۰	۴۰۹۳۴۳۷۳۳۰۰	۴۹۱۲۱۲۴۷۹۶۰۰
زیر دیپلم	۲۴۰۴	۶۴۶	۶۷۴۳۷۰۰	۴۳۵۶۴۳۰۲۰۰	۵۲۲۷۷۱۶۲۴۰۰
جمع کل	۸۶۷۳۱	۵۰۷۷۹	۵۴۳۲۷۷۰۴,۴	۵۰۳۰۲۸۹۳۷۹۵۸,۴	۶۰۳۶۳۴۷۲۵۵۵۰۰,۸

چنانکه در جدول فوق نیز مشاهده می‌شود تخمین بار مالی طرح حاضر بیش از ۵۰۰ میلیارد تومان در ماه و بیش از ۶ هزار میلیارد تومان در سال خواهد بود که با توجه به وضعیت بودجه قوه قضائیه و بودجه عمومی کشور در شرایط کنونی تأمین این میزان از منابع امکان‌پذیر نخواهد بود. این در حالی است که طبق اصل هفتادوپنجم (۷۵) قانون اساسی طرح‌هایی که به تقلیل درآمد عمومی یا افزایش هزینه عمومی می‌انجامد، در صورتی قابل طرح در مجلس هستند که در آن طریق جبران کاهش درآمد یا تأمین هزینه جدید نیز معلوم شده باشد. بر این اساس تبصره «۳» ماده‌واحد طرح حاضر بر تأمین بودجه مورد نیاز برای این طرح از محل اعتبارات قوه قضائیه و عدم بار مالی جدید برای دولت تأکید می‌کند. این در حالی است که طبق نظریه تفسیری شماره ۹۱/۳۰/۴۹۷۴۹ مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۲۳ شورای نگهبان<sup>۳</sup> درج عبارت «از محل اعتبارات مصوب» رافع ایراد مغایرت با اصل هفتادوپنجم (۷۵) قانون اساسی نبوده و اثبات امکان‌پذیری تأمین بار مالی مورد نیاز از اعتبارات قوه قضائیه ضروری به‌نظر می‌رسد. همچنین با توجه به ماهیت پایدار هزینه‌های مربوط به حقوق و مزایای کارکنان لازم است ماهیت منابع مدنظر نیز پایدار بوده و موجب کاهش خدمات عمومی ارائه شده توسط قوه قضائیه نگردد. بر این اساس به‌نظر می‌رسد در طرح حاضر علی‌رغم بار مالی قابل توجه، طریق تأمین هزینه‌های جدید به‌طور دقیق معلوم نشده و بنابراین مغایر اصل هفتادوپنجم (۷۵) قانون اساسی بوده و همچنین تصریح آن مبنی بر تأمین بودجه مورد نیاز برای این طرح از محل اعتبارات قوه قضائیه نیز رافع ایراد مذکور نخواهد بود.

۱۳. برخی معتقدند عدم تخصیص مناسب اعتبارات کافی توسط دولت برای پرداخت برخی از فوق‌العاده‌های غیرمستمر کارکنان قوه قضائیه نظیر رفاهیات و اضافه‌کاری در حد سایر کارکنان دستگاه‌های اجرایی مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری، یکی از دلایل تلاش قوه قضائیه برای برخورداری از فوق‌العاده خاص موضوع طرح حاضر است. این در حالی است که هرچند پذیرش ادعای مذکور

۱. آمار مذکور مربوط به ابتدای سال ۱۳۹۹ بوده و بدون احتساب نیروهای شرکتی است.  
 ۲. تخمین کارکنان مشمول طرح حاضر پس از کسر تعداد کارکنان اداری سازمان پزشکی قانونی کشور و سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور و همچنین کارکنان دارای قرارداد کارگری و قضات از کل کارکنان قوه قضائیه به‌دست آمده است. با توجه به عدم دسترسی به آمار تعداد قضات به تفکیک سطح تحصیلات، تعداد کل قضات به‌صورت تخمینی بین سه سطح تحصیلی کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری توزیع شده‌اند. منبع آمارهای مذکور براساس آمار و اطلاعات ارسالی از سوی سازمان اداری و استخدامی کشور است.  
 ۳. نظریه تفسیری شورای نگهبان در خصوص امکان درج عبارت «از محل اعتبارات مصوب مربوط» یا «از محل اعتبارات مصوب دستگاه» به‌عنوان طریق جبران کاهش درآمد یا تأمین هزینه جدید: درج عبارت‌های «از محل اعتبارات مصوب مربوط» و «از محل اعتبارات مصوب دستگاه»، اگر مستلزم بار مالی جدید بوده، طریق جبران کاهش درآمد یا تأمین هزینه جدید مذکور در اصل هفتادوپنجم (۷۵) قانون اساسی محسوب نمی‌گردد.

نیازمند بررسی‌های بیشتر است، اما با فرض پذیرش اصل مسئله نیز به نظر می‌رسد سازوکار در نظر گرفته شده در طرح حاضر، پاسخ مناسب و پایداری برای حل این مسئله نبوده و تبعات نامطلوبی نظیر تضعیف نظام حاکم بر حقوق و مزایای کشور به همراه دارد. بر این اساس به نظر می‌رسد راه‌حل مسئله مذکور طراحی سازوکاری به‌منظور تضمین بهره‌مندی کارکنان قوه قضائیه از تمامی امتیازات مربوط به فصل دهم قانون مدیریت خدمات کشوری مشابه سایر کارکنان دولت است.

## جمع‌بندی

قانون مدیریت خدمات کشوری به‌عنوان جامع‌ترین و مهم‌ترین سند قانونی کشور در حوزه مسائل اداری و استخدامی، در فصل دهم چارچوب مشخصی را بر مبنای نظام امتیازی برای سامان‌دهی نظام حقوق و مزایای کارکنان دولت ارائه کرده و در این چارچوب فوق‌العاده‌های گوناگونی از جمله فوق‌العاده سختی کار را در نظر گرفته است.<sup>۱</sup> این در حالی است که مستثنا شدن بسیاری از دستگاه‌های اجرایی از دامنه شمول قانون مدیریت خدمات کشوری و همچنین وضع فوق‌العاده‌هایی خارج از چارچوب این قانون، باعث تشتت و چندپارگی نظام حقوق و دستمزد کشور شده است. در این امتداد طرح حاضر، با استناد به دلایلی، که فارغ از صحت و سقم آنها، ناظر به بخشی از دامنه شمول مورد نظر در طرح حاضر است، درصدد تسری فوق‌العاده‌ای خاص به کارکنان اداری قوه قضائیه بوده که این مسئله میزان حقوق و مزایای این دسته از کارکنان را به‌شدت افزایش داده و باعث ایجاد شکاف عمیق میان حقوق و مزایای آنها با عمده کارکنان بخش عمومی خواهد شد. بر این اساس طرح حاضر مصداق روشنی از تبعیض ناروا و بی‌عدالتی در نظام پرداخت کشور محسوب شده و ایجاد نارضایتی سایر کارکنان بخش عمومی و شکل‌گیری مطالبات سلسله‌وار و مستمر مبنی بر لزوم تسری این فوق‌العاده به سایر کارکنان را در پی خواهد داشت. همچنین تصویب این طرح در آینده ایجاد شکاف قابل توجه میان حقوق و مزایای بازنشستگان اداری قوه قضائیه را به‌همراه داشته و موجب شکل‌گیری مطالباتی در خصوص لزوم همسان‌سازی حقوق و مزایای ایشان خواهد شد. به‌علاوه این اقدام تناسب میان حقوق و مزایای کارکنان اداری و قضات این قوه را نیز بر هم زده و مطالبات افزایش حقوق و مزایای قضات را نیز تشدید خواهد نمود. این در حالی است که با توجه به محدودیت منابع مالی دولت، خصوصاً در شرایط کنونی، افزایش حقوق و مزایای سایر کارکنان و بازنشستگان بخش عمومی جز با تشدید کسری بودجه و بدهی عمومی کشور و یا بروز تورم افسارگسیخته امکان‌پذیر نخواهد بود. همچنین به نظر می‌رسد طرح حاضر به‌دلیل عدم تعیین مناسب طریق جبران افزایش هزینه عمومی مغایر اصل هفتادوپنجم (۷۵) قانون اساسی و به‌واسطه ایجاد تبعیض ناروا مغایر بند «۹» اصل سوم (۳) قانون اساسی و بند «۶» سیاست‌های کلی نظام اداری بوده و با توجه به مغایرت با تبصره «۳» ماده (۲۹) برنامه ششم توسعه نیازمند آرای دوسوم نمایندگان خواهد بود. همچنین در صورت اثبات عدم بهره‌مندی کارکنان قوه قضائیه از تمام ظرفیت‌های پرداخت فصل دهم قانون مدیریت خدمات کشوری، توجه به این نکته ضروری است که راه‌حل این مسئله تغییر نظام پرداخت حقوق و مزایای حاکم بر کارکنان قوه قضائیه نبوده، بلکه راه‌حل در طراحی سازوکاری به‌منظور تضمین بهره‌مندی کارکنان این قوه از مزایای مشابه سایر کارکنان دولت است. بنابراین با توجه به ایرادات اساسی و متعدد طرح حاضر، رد کلیات آن پیشنهاد می‌شود.

۱. ذکر این نکته به‌معنای بی‌عیب بودن فصل دهم قانون مدیریت خدمات کشوری نیست، بلکه به‌معنای لزوم اعمال اصلاحات لازم در متن این قانون و نه در سایر قوانین و مقررات پراکنده، به‌منظور حفظ عام بودن و جامعیت قانون مدنظر است. توضیحات تکمیلی در خصوص محدودیت‌ها و نارسایی‌های فصل دهم قانون مدیریت خدمات کشوری در گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس با عنوان مقدمه‌ای بر بازنگری و طراحی مجدد نظام جبران خدمات کارکنان دولت در ایران (۱۳۹۰) ارائه شده است.